

Stavba textu

- 1) Odstavec jako základní jednotka - „Odstaveček prosím“
- 2) Tvorba textu – rozvíjení tématické linie (obsah textu)
- 3) Kompozice textu – „jako v detektivce“ (děj textu)
- 4) Pišme hezky česky
- 5) Nejčastější chyby, které by se nemusely opakovat, kdyby

Stavba textu

Obecně o celkovém textu:

- 1) **Přímočarost** bez zbytečných odboček (typické pro češtinu nebo němčinu) – větvení textu
= nepřehlednost textu
- 2) **Kanonizace** textu – členění na strukturní jednotky – IMRAD, mezititulky, číslování, **odstavce a kapitoly** (ať každý odstavec obsahuje jednu myšlenku a odstavce v rámci kapitoly na sebe navazují – čtenář vám bude vděčný a text se mu bude líbit)

Od věty k odstavci a finálnímu textu

- nejdůležitější jednotkou textu je **odstavec**
 - co odstavec to myšlenka – tedy nový prvek (téma) v textu by měl začínat novým odstavcem
- každý odstavec má svoji vnitřní strukturu
 - **první věta** zahajuje, uvozuje hlavní myšlenku odstavce
 - **další věta(y)** logicky navazují na první větu odstavce a blíže popisují představený problém
 - **poslední věta** ukončuje myšlenku, může i shrnout pokud je myšlenek více a případně uvozuje, „chystá půdu“ pro další myšlenku v následujícím odstavci
- odstavce by neměly být ani příliš dlouhé, ale ani příliš krátké („jednověté odstavce“)

Příklad nepřehlednosti textu, který není členěn na odstavce

Buněčný metabolismus zahrnuje procesy získávání energie i procesy, při nichž se za spotřeby energie syntetizují organické látky. Pro syntetické procesy je klíčový zejména zdroj uhlíku, neboť základem organických molekul je vždy uhlíkový řetězec. Podle zdroje uhlíku dělíme organismy na litotrofní, které získávají uhlík z CO_2 , a organotrofní, které získávají uhlík z organických sloučenin. Kromě se organismy často značně liší ve svých schopnostech využívat různé zdroje ostatních biogenních prvků. Podle způsobů získávání energie dělíme organismy na fototrofní, které dovedou převádět energii slunečního záření na energii chemických vazeb, a chemotrofní, které energii získávají oxidací organických či anorganických látek. Při oxidaci je elektron postupně předáván molekuly na molekulu, přičemž se uvolňuje využitelná energie, která je tím větší, čím větší je energetický rozdíl mezi molekulou donoru (primárního zdroje elektronu) a akceptoru (konečného příjemce). Donorem a akceptorem elektronu mohou být různé organické či anorganické molekuly. Při oxidaci se molekuly donoru i akceptoru pochopitelně mění: donor odevzdáním elektronu, akceptor jeho přijetím. Vzniklé produkty buňka buď využívá v dalších procesech, ukládá v cytoplazmě, nebo vylučuje do vnějšího prostředí. Metabolický proces fototrofie je označován jako fotosyntéza. Při fotosyntéze probíhá také předávání elektronů mezi molekulami přenašečů, elektron se však získává fotolýzou (rozštěpením molekuly prostřednictvím energie fotonu), nikoli oxidací. Rozlišujeme dva značně rozdílné typy fotosyntézy, rostlinného (sinicového) typu a bakteriálního typu.

Příklad téhož textu členěného na odstavce

Buněčný metabolismus zahrnuje procesy získávání energie i procesy, při nichž se za spotřeby energie syntetizují organické látky.

Pro syntetické procesy je klíčový zejména zdroj uhlíku, neboť základem organických molekul je vždy uhlíkový řetězec. Podle zdroje uhlíku dělíme organismy na litotrofní, které získávají uhlík z CO_2 , a organotrofní, které získávají uhlík z organických sloučenin. Kromě se organismy často značně liší ve svých schopnostech využívat různé zdroje ostatních biogenních prvků.

Podle způsobů získávání energie dělíme organismy na fototrofní, které dovedou převádět energii slunečního záření na energii chemických vazeb, a chemotrofní, které energii získávají oxidací organických či anorganických látek.

Při oxidaci je elektron postupně předáván molekuly na molekulu, přičemž se uvolňuje využitelná energie, která je tím větší, čím větší je energetický rozdíl mezi molekulou donoru (primárního zdroje elektronu) a akceptoru (konečného příjemce). Donorem a akceptorem elektronu mohou být různé organické či anorganické molekuly. Při oxidaci se molekuly donoru i akceptoru pochopitelně mění: donor odevzdáním elektronu, akceptor jeho přijetím. Vzniklé produkty buňka buď využívá v dalších procesech, ukládá v cytoplazmě, nebo vylučuje do vnějšího prostředí.

Metabolický proces fototrofie je označován jako fotosyntéza. Při fotosyntéze probíhá také předávání elektronů mezi molekulami přenašečů, elektron se však získává fotolýzou (rozštěpením molekuly prostřednictvím energie fotonu), nikoli oxidací. Rozlišujeme dva značně rozdílné typy fotosyntézy, rostlinného (sinicového) typu a bakteriálního typu.

Tvorba textu aneb jak se tvoří text a odstavce

- rozvíjením tématické linie

téma (T) – o čem se tu mluví

réma (R) – jádro výpovědi, vlastní obsah tématu

1) Tvorba **vět** v rámci odstavce = dílčí téma, dílčí réma

Př.

T1

R1

Tepelné vzduchové hmoty se při pohybu nad pevninou odspodu ochlazují. Toto

T2

R2

ochlazování vede ke stále se zmenšujícímu rozdílu teploty v různých výškách. Nazýváme

T3

R3

T4

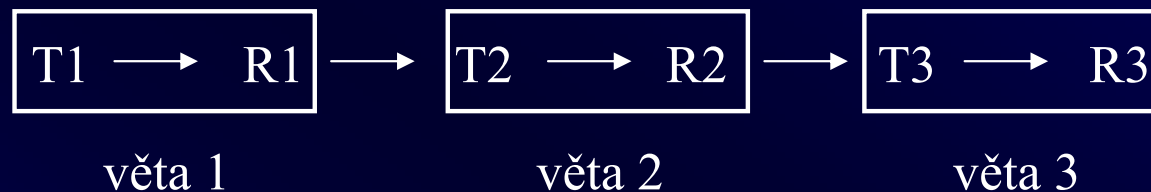
R4

jej teplotní gradient. Tento gradient se v takových případech pohybuje zpravidla v mezích

0,2 – 0,4 °C na 100 m výšky.

Srdeční infarkt představuje nekrózu myokardu. Toto ischemické postižení buněk je výsledkem procesu, který začíná obvykle trombózou některé z větších věnčitých tepen. V oblasti danou tepnou zásobované vznikají nejprve reverzibilní změny, které....

Věty se pak skládají samy, neboť réma (R1) generuje nové téma (T2) na začátku další věty, která pokračuje rématem (R2) tohoto tématu, a to generuje téma (T3) další věty.

2) Stejným mechanismem se skládají i **odstavce**

1. věta = téma odstavce

další věty = réma odstavce

poslední věta = navozuje nové téma dalšího odstavce

Příklad textu členěného na odstavce a reprezentujícího vztahu téma a réma na odstavcích.

Příklad textu členěného na odstavce a reprezentujícího vztahu téma a réma na odstavcích.

hypertéma

réma

Buněčný metabolismus zahrnuje procesy získávání energie i procesy, při nichž se za spotřeby energie syntetizují organické látky.

Pro syntetické procesy je klíčový zejména zdroj uhlíku, neboť základem organických molekul je vždy uhlíkový řetězec. Pro získávání uhlíku dělíme organismy na litotrofní, které získávají uhlík z CO₂, a organotrofní, které získávají uhlík z organických sloučenin. Kromě se organismy často značně liší ve svých schopnostech využívat různé zdroje ostatních biogenních prvků.

hypotéma 2

Podle způsobů získávání energie dělíme organismy na fototrofní, které dovedou převádět energii slunečního záření na energii chemických sloučenin, a chemotrofní, které energii získávají oxidací organických či anorganických látek.

hypotéma 1

Při oxidaci je elektron postupně předáván molekuly na molekulu, přičemž se uvolňuje využitelná energie, která je využívána k syntéze organických látek. 1. hypotéma nižšího stupně (chemotrofie) probíhá mezi molekulou donoru (primárního zdroje elektronu) a akceptoru (konečného příjemce). Donorem a akceptorem elektronu mohou být různé organické či anorganické molekuly. Při oxidaci 2. hypotéma nižšího stupně – lze i do nového odstavce uvolněním elektronu, akceptor jeho přijetím. Vzniklé produkty buňka buď využívá v dalších procesech, ukládá v cytoplazmě, nebo vylučuje do vnějšího prostředí.

Metabolický proces fototrofie je označován jako fotosyntéza. Při fotosyntéze probíhá také předávání elektronu. 2. hypotéma nižšího stupně (fototrofie) probíhá se však získává fotolýzou (rozštěpením molekuly prostřednictvím energie fotonu), nikoli oxidací. Rozlišujeme dva značně rozdílné typy fotosyntézy, rostlinného (sinicového) typu a bakteriálního typu.

Rozvíjením tématické linie vzniká text, který má **obsah** a **logiku** a tím pádem se dobře čte.

!!! Proto pozor jen na skládání vět z jednotlivých článků – jsou vytrženy z takového obsahového kontextu a pokud je nezpracujete do kontextu vašeho odstavce, pak je text nečitelný a nepřehledný – čtenář se v něm ztrácí.

Pravidlo třinácté:

Neopisuj věty z článků, ale tvoř věty nové, které padnou do toku myšlenek tvého textu.

- v rámci textu nemusí být jen vztahy tematické
vztahy obsahově logické, příčinné, časové apod. (viz. Čmejrková a kol., kapitola 7)
- jednotlivé odstavce reprezentují jednotlivé myšlenky (subtémata) nějakého tématu, které je jim společné – **kapitola, podkapitola**

2. APOPTÓZA.....	4
2.1 Apoptóza ve vývoji organismů.....	4
2.2 Průběh apoptózy.....	5
2.3 Regulace apoptózy.....	6
2.4 Úloha cytotoxických T lymfocytů v apoptóze.....	7
3. VIRY A APOPTÓZA.....	8
3.1 Apoptóza jako obranný mechanismus při virové infekci.....	8
3.2 Viry ovlivňující buněčnou apoptózu.....	8
3.2.1 Adenoviry.....	8
3.2.2 Virus africké horečky prasat (ASFV).....	9

Kompozice textu

celého textu

Osnova

částí textu

Každá část textu pojednává o nějakém problému, který se vztahuje k tématu BP.

Jeden z příkladů kompozice (děje) textu

Dogma

1) Vyslovení hypotézy, teorie nebo dogmatu

Nesoulad

2) Nesoulad nebo neplatnost pro jiné případy

Krize

3) Příklady nesouladu

Hledání

4) Hledání způsobu jak to vysvětlit

Nový model

5) Nový model - hypotéza

Dogma

Svůj nebo můj?

Pravidlo české gramatiky zní: Přivlastňujeme-li podmětu věty, používáme tzv. zvrtné neboli reflexivní zájmeno svůj.

Nesoulad

Když jsem nedávno pročetla seminární práce, ve kterých studenti psali o svém vysokoškolském studiu, zaujala mne v nich vysoká frekvence zájmena můj namísto očekávaného zájmena svůj. Uvedu několik příkladů: Chtěl bych se zamyslet nad *mojí* odbornou kvalifikovaností. – Během *mého* studia jsem měl problémy se sháněním odborné literatury. – V *mojí* diplomové práci se budu zabývat několika současnými českými autory.

Krize

Ve všech uvedených pracích – a chtěla bych připomenout, že šlo o studenty oboru český jazyk, tedy budoucí učitele češtiny – bychom podle pravidla české gramatiky na místě zájmena můj očekávali zájmeno svůj. Dopustili se snad studenti svými výroky závažné gramatické chyby? Jejich výroky svědčí o tom, že volba mezi zájmenem můj a svůj není podřízena jen jednoduchému gramatickému pravidlu o podmětu věty. Pravidlo o reflexivnosti se pravděpodobně v češtině důsledně nedodržovalo nikdy, ale v současné češtině, nejen mluvené, ale i psané, se působnost tohoto pravidla hodně oslabuje. Proti tomuto pravidlu totiž působí jiné tendence.

Hledání – varianta 1

Např. ta, že mluvčí chce použitím přivlastňovacího zájmena můj podtrhnout své vlastnictví věci, o níž mluví, svůj mimořádný zájem na ní, svůj citový vztah k ní apod. Tak tomu bylo v uvedených studentských pracích.

Hledání – varianta 2

Uvedme si více příkladů, tentokrát z řeči politiků a literátů: Podrobil jsem se té nejtěžší zkoušce mého života. – Jak jsem řekl v mém projevu ve sněmovně. – Navážu na mé předchozí vyjádření. – Měl jsem můj byt vystěhovaný. – To je věc, kterou bych rád připomněl pro mé kolegy. Ve všech těchto případech vyhrává zájmeno můj nad zájmenem svůj proto, že je subjektivnější, silnější a důraznější.

Hledání – varianta 3

Ale do užívání zájmena svůj zasahují i další okolnosti. Velký podíl na vytlačování zájmena svůj má také jiná tendence, s níž se setkáváme v současné češtině, totiž snaha zdvořile oslovovat adresáta, např. v novinových a časopiseckých rozhovorech: Co považujete za Vaši první významnou zakázku? – Můžete uvést některé konkrétní výsledky z Vaší práce?

Nový model

Gramatické pravidlo o užívání zájmena svůj bylo odvozeno z analýzy výpovědi neutrálního oznamovacího typu, v nichž má nepochybně svou platnost. Analyzujeme-li texty laděné subjektivně či texty s výraznou orientací k adresátovi, zjišťujeme, že pravidlo gramatické je tu potlačeno tendencemi diskursními, které mohou být interpretovány v termínech expresivity, zdvořilosti a apelativnosti.

Další charakteristiky kompozice odborného textu

- **uvození tématu** – o čem bude následující text – využito pro celou práci, tak i v jejích částech
např. Apoptóza je aktivní, geneticky řízený proces, spojený s expresí nových genů a se syntézou a aktivací určitých **enzymů**..... Apoptóza začíná spuštěním kaskády intracelulárních **proteolytických** enzymů, které.... Z mitochondrií jsou uvolňovány reaktivní **kyslíkové radikály**, napadající...
- **použití definic** – podávají vysvětlení čtenáři
např. Chaloupka (1996) charakterizuje apoptózu jako způsob, kterým se realizuje programovaná smrt, tedy geneticky řízená eliminace některých tkání a buněk, během vývoje organismů.
- **kritický přístup k výsledkům jiných autorů**
např. Ne vždy jsou cílové buňky eliminovány přímým kontaktem v důsledku interakce ligandu s receptorem.
- **vyjadřování pochybností a nejistot**
např. Zatím není známo, jestli protein E3 11.6K , zvaný adenovirus death protein (ADP), podporuje apoptózu.

- prostá prezentace pozorování

např. Protein reguluje transkripci buněčných a virových genů a ukázalo se také, že potlačuje expresi p53, což podporuje jeho schopnost blokovat apoptózu (O'Brien, 1998).

- diskusní rozbor

např.

Na základě hybridizační analýzy pozdních ekotypů s časně kvetoucími ekotypy byly identifikovány lokusy *FRIGIDA (FRI)* a *Flowering Altered (FLA)* podmiňující pozdnost v přírodních populacích (Napp-Zinn, 1957; Lee *et al.*, 1993). Později bylo zjištěno, že lokusy *FRI* a *FLA* představují tentýž lokus, který byl lokalizován na konec krátkého ramene chromozomu 4 (obr. 1) (Clarke a Dean, 1994).

- uvádění příkladů

příkladem může být // Např. u erytrocytů // na obrázku je

- vyjadřování předpokladů
- vysvětlování

Např.

Pokračující výzkumy věnované vlivu virů na regulaci apoptózy mohou vést k vývoji nových léčebných postupů u onemocnění, které jsou spojené s nepřiměřenou apoptózou (AIDS, neurodegenerativní poruchy).

To, jestli dojde k apoptóze v buňce, záleží na poměru mezi hladinami všech regulačních proteinů. Poměr mezi Bcl-2 a p53 pak také rozhoduje o vzniku nádorů (**Obr. 7**). Pokud **převažuje** hladina p53, tak je v buňce se silně poškozenou DNA aktivována apoptická dráha a buňka je eliminována. Převaha Bcl-2 naopak vede k mutaci DNA a transformaci v **nádorovou buňku**. Karcinogeneze je často spojována s defektním tumor supresorovým proteinem p53, který mutací ztrácí schopnost interakce s poškozenou DNA a apoptóza je tak zablokována hned na začátku. Léčba nádorů formou chemoterapie je často postavena na indukci apoptózy, která v nádorové buňce selhala (Chaloupka, 1996; Chaloupka, 1999; Grimberg, 2000).

- vyvozování závěrů

Uvedené skutečnosti ukazují // naznačují // dokládají // dokumentují // svědčí o tom, že...//

- hodnocení a shrnutí

výsledky nejsou nijak přesvědčivé // výsledek vypadá velmi nadějně pro léčbu ...

Apoptóza je tedy vyvolána faktory, které vyplývají z přirozeného vývoje organismu, ale jako její induktory působí i faktory původu exogenního (**Obr. 1**). Buněčná smrt pak funguje jako obranný mechanismus a likviduje buňky potencionálně škodlivé pro tělo – infikované viry či bakteriemi nebo s nenávratně poškozenou DNA.

Pišme hezky česky

- ve vědě se píše anglicky, čeština přežívá jen na místní úrovni – republikové konference, bakalářské, diplomové a disertační práce – ale i těch v angličtině přibývá

to vede ke zhoršování kvality češtiny – neumíme se správně vyjadřovat odbornou češtinou –

např. anglická čeština

Z fyzikálních mutagenů stojí za zmínku zejména **X paprsky**.**paprsky X**

Jedná se o skupinu **vir genů**. **Jedná se o skupinu genů vir.**

anglické termíny a hantýrka

Byl prováděn **Southern blotting** – Byl prováděn **Southernův přenos**

DNA je možné pozorovat jako výrazné **bandy** na agarózovém gelu.

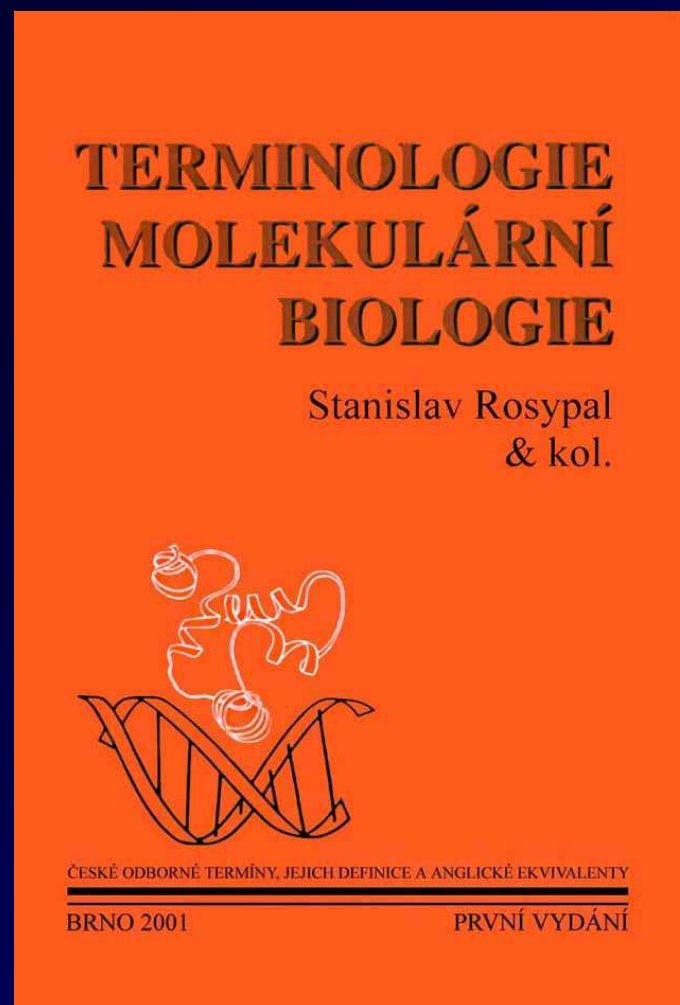
DNA je možné pozorovat jako výrazné **proužky** na agarózovém gelu.

Přítomnost DNA ve vzorku byla prokázána pomocí **PCR reakce**.

Přítomnost DNA ve vzorku byla prokázána pomocí PCR.

Přítomnost DNA ve vzorku byla prokázána pomocí polymerázové řetězové reakce.

—————→ Anglicko-české odborné a terminologické slovníky

—————→ Anglicko-české odborné a terminologické slovníky

- věty převzaté z angličtiny nemají v češtině často smysl:

Geny přenášené z bakterií do rostlinného genomu jsou lokalizovány na plazmidu označovaném jako Ti (angl. tumor inducing) u *Agrobacterium tumefaciens*.

Geny přenášené z bakterií *Agrobacterium tumefaciens* do rostlinného genomu jsou lokalizovány na plazmidu označovaném jako Ti (angl. tumor inducing).

- kupení slov - ?? Krásy českého jazyka ??

Umožňuje **relativně velice** snadnou identifikaci genů.

Stavba textu

- 1) Odstavec jako základní jednotka - „Odstaveček prosím“
- 2) Tvorba textu – rozvíjení tématické linie
- 3) Kompozice textu – „jako v detektivce“
- 4) Pišme hezky česky
- 5) Nejčastější chyby, které by se nemusely opakovat, kdyby

Nejčastější chyby, které by se nemusely opakovat, kdyby

Ve své podstatě nejde o chyby, avšak nedostatky, které mohou srážet obsahovou kvalitu práce v očích oponenta nebo korektora.

- 1) Používání „vycpávkových“ obrátů omezit na minimum, pozor na několikanásobného opakování stejné „vycpávky“ v jednom odstavci.

Lze tedy konstatovat, že

Je ale potřeba si uvědomit, že ...

Ukázalo se, že ...

Bylo prokázáno, že ...

Je zřejmé, že ...

Existují práce, které ...

Dále bylo zjištěno, že ...

netřeba je nahrazovat, v 99% případů jsou zbytečná – opravit při průklestu textu

Nejčastější chyby, které by se nemusely opakovat, kdyby

2) Zbytečné užívání cizích slov, máme-li výraz český.

komponenta – složka

separace – oddělení

klastr – shluk

radiace – záření

bandy – proužky

trítment – působení

částečný **gain** na chromozómu

experiment – pokus

eluce – vyloučení

permanentně – stále

intracelulární – vnitrobuněčný

exitovat – umírat

viabilita – přežití, životaschopnost

Cizí slova s českými předponami, spojování latinských a řeckých slov s českými

vyelucovat – oddělit, vyloučit

předtrítovat (treatment) látkou X – předpůsobit, ošetřit látkou X

vyzoptimalizovat – optimalizovat, vyladit

naizolovat – izolovat, oddělit (izolovat DNA je zažito)

zaočkovat - očkovat

hyperjemný – velmi jemný

Ve složitých větách plných anglických slov nepřeložitelných do češtiny pomáhá každé české slovo zvýšit srozumitelnost textu.

Nejčastější chyby, které by se nemusely opakovat, kdyby

3) Kupení přívlastků bez předložek + správné pořadí.

teplem indukovaná funkční separace komplexů – funkční oddělení komplexů

indukované teplem

kyslík vyvíjející komplex – komplex vyvíjející kyslík

DSC maximum – maximum DSC

X paprsky - paprsky X

vir geny – geny *vir*

Kupení předložek

...bylo uvedeno v před několika lety publikované práci...

4) Časté opakování popisů složených z několika slov.

Lze je většinou nahradit vhodnou zkratkou

- při prvním výskytu v textu se zkratka uvede do závorky a při dalších výskytech je (musí být) důsledně používána
- práci lze opatřit také seznamem použitých zkratk s vysvětleným významem
- nevysvětľujte všeobecně známé zkratky – např. DNA, PCR apod.
- ale s jejich množstvím to nepřehánět
- výslovnost (obhajoba)

Nejčastější chyby, které by se nemusely opakovat, kdyby

5) Přílišné používání - pasivních vazeb, které lze nahradit aktivní formou

je předmětem zkoumání = zkoumá se

je prokázáno za platné = platí

- zbytečných pomocných sloves

prováděli inkubaci = inkubovali

použili metodu měření = změřili

dochází k poklesu = klesá

Příklad významových změn při použití pasiva a jeho odstranění:

a) Králíci byli chováni v kleci... Tito králíci byli očkováni = zbytečná pasiva

b) Králíci se chovali v kleci... Tito králíci se očkovali = neúspěšný pokus odstranění pasiva: králík, který se sám očkuje ☺

c) Králíky jsem choval v kleci... Králíky jsem očkoval

Nejčastější chyby, které by se nemusely opakovat, kdyby

6) Slova zamožující text – snažit se je nahradit jinými ekvivalenty.

provádět = dělat, udělat nebo významové sloveso

v pravidelných intervalech se provádělo měření aktivity a po skončení se provádělo hodnocení vlivu jednotlivých faktorů

v pravidelných intervalech se měřila aktivita a po skončení byl hodnocen vliv jednotlivých faktorů

bílkovina hraje významnou úlohu v...

bílkovina je významná v

Nejčastější chyby, které by se nemusely opakovat, kdyby

7) Používání laboratorního slangu (žargonu)

- hlavně v DP, pozor ale i na výrazy v BP odposlechnuté v laboratoři

bandy, trítment, trítovat

teplotní inkubace na listech

teplota 50% inaktivace

ve 49 °C destilované vodě

Nejčastější chyby, které by se nemusely opakovat, kdyby

8) Používání mnohomluvných obrátů

- často se vkrádají při interpretaci z angličtiny ve snaze „vyšperkovat“ sdělení „krásou“ českého jazyka

... nemusí být *nutně* ...

... *nutně* musí ...

... *prakticky* nedochází ...

naprosto analogický = v češtině shodný - v biologii však málokdy = podobný

nalezli *detekovatelnou* aktivitu = zjistili aktivitu

modelové schéma = model

oba dva = oba

dochází ke změně = mění se

v délce trvání 2 sekundy = trvající 2 s

soustředěná pozornost = pozornost (nesoustředěný nemůže být pozorný)

Každou větu si pozorně přečtete a vyškrtete všechna zbytečná slova, aniž ovšem porušíte srozumitelnost textu.

Nejčastější chyby, které by se nemusely opakovat, kdyby

9) Vědecké (latinské) názvy organismů.

- píší se správně kurzívou *Escherichia coli*
- při prvním výskytu se uvádí rodový i druhový název, při dalších výskytech je možné zkrácení rodového jména *E. coli*

- jsou neskloňná - používat jen v nominativu, neskloňují se podle českých vzorů

u Salmonely typhimurium = u Salmonela typhimurium

U Drosophily melanogaster = u Drosophila melanogaster

pokusy s Vicií = pokusy s bobem (Vicia faba)

☺ Pozor pak v mluveném slově – „sklereidy u Pira“ zní jako sklereidy upíra ☺

- česká transkripce – u drozofily (spíše nedoporučuji – raději použít české názvy, pokud existují – např. u octomilky, u myši, u šimpanze apod.

Nejčastější chyby, které by se nemusely opakovat, kdyby

10) **Nepřesné časové údaje** – práce je uchována, význam času je pak relativní.

letos, loni = v roce 2004, v roce 2003

Nejčastější chyby, které by se nemusely opakovat, kdyby

11) Nepřesná vyjádření.

„extrémní velikost“ – může značit příliš velký i příliš malý

„díky“ – označuje kladný jev – nepoužívat např. ve spojení „díky poškození“

„shodný“, „stejný“ – znamená skutečnou shodu* – „podobný“, „obdobný“

nesmysly – přibližně identický, téměř zcela shodný, zcela nevratná, částečně přesná –
podle vzoru „částečně těhotná“

„nebylo nezbytně nutné“ – dvojí zápor – „nebylo nutné“

„citlivost jsem prováděl kapkovou metodou“

„Jako příklady zdroje kontaminace jsou nejčastěji uváděny štěpy tvrdé pleny mozkové, transplantované rohovky, neurochirurgické nástroje a mrtvolné růstové hormony (Brown *et al*, 1992).“

Nejčastější chyby, které by se nemusely opakovat, kdyby

12) **Synonyma s mírou** – nejde o beletrii, ale o vědecký text, který má být jasný a strohý.

13) **Vynechávání slov**

„**před a po měření**“ znamená vlastně „před měření a po měření“
správně – „před měřením a po měření“ nebo „před měřením a po něm“

„**nad a uvnitř porostu**“ = „nad porostem a v něm“

14) **Čárky oddělující vedlejší věty.**

- čárka musí být na jejich začátku i na jejich konci
- umístěna na správném místě – poruší smysl věty

Příklad z literatury

„...když vstoupil baron do pokoje na hlavě, cylindr na nohách, lakovky v ruce, hůl se stříbrným kováním na pravém oku, monokl dal se do hlasitého smíchu a zvolal: Dobrý den, starý kamaráde!“ (!!základnosti PC!!)

Nejčastější chyby, které by se nemusely opakovat, kdyby

15) Pomlčky a spojovníky.

Pomlčka

5. – 10. ledna

protiklad znělé – neznělé souhlásky

s mezerami z obou stran (mezerník), nahrazuje až, až do, proti

s. 66-69

kap. 3-5

1999-2003

bez mezer, při uvádění číselného rozsahu jen číslicemi

Spojovník

RNA-viry

Rh-faktor

hygienicko-epidemiologický

..... RNA-

-viry = RNA-viry

..... RNA-

viry = RNAviry

Nejčastější chyby, které by se nemusely opakovat, kdyby

16) Značky jednotek.

- mezi číslem a jednotkou **se píše mezera**

10 μl vzorku, 200 mg listů, 37 °C, 50 % vyšetřovaných jedinců

- mezi číslem a jednotkou **se nepíše mezera**, pokud jednotka nahrazuje přídavné jméno
s 50% přesností = s padesátiprocentní přesností
6V baterie = šestivoltová baterie

17) Seskupování podstatných jmen – často je lze spojit se slovesem

pomohla k určení rozdělení = pomohla určit rozdělení

Nejčastější chyby, které by se nemusely opakovat, kdyby

18) Věty nesmí být ani příliš krátké (jen holé věty) ani příliš dlouhé.

- srozumitelné věty přiměřené délky – nelze se naučit – přečíst nahlas, špatně postavené věty se špatně čtou (viz. pravidlo: Text si vždy přečti nahlas. Máš-li při jeho čtení nějaké potíže, bude je mít i čtenář.)

19) Další nesmysly:

- ... detekce prionu podobného genu koně...
- ... *VRN1* kóduje DNA-vazebný protein a *VRN2* protein zinkového prstu...
- ... budoucí práce na poli molekulární biologie...
- ... bakterie buď nemají nebo tvoří malou kapsulu...
- ... tento poddruh dokáže v našem státě zachytit již 12 pracovišť...

Pravidlo čtrnácté:

Nepoužívej cizí slova, slogany a laboratorní žargon, nepoužívej dvojí zápor, vyhni se nepřesným vyjádřením, překlepům a gramatickým chybám.

Srozumitelnost textu:

Text je členěn do kapitol a odstavců.

- rozdělení na kapitoly musí sledovat logiku celého textu
- co odstavec to myšlenka
 - 1. věta uvede odstavec, další obsah, poslední věta navazuje na další odstavec - **anglosaský styl** = odstavce na sebe navazují větami i smyslem, autor píše tak, aby tomu každý rozuměl x **německý styl** – čtenář musí pochopit text, sám se v tom vyznat (není to chyba, ale vliv jiné kultury)
- zamyslet se, zda je tam to, co chci sdělit - zda nejde o výňatky beze smyslu

„Jsou knihy, jež nejsou napsány k našemu poučení, nýbrž aby se vědělo, že autor něco věděl.“
(J.W.Goethe, spisovatel)

Jak zajistit srozumitelnost textu, minimalizovat stylistické nedostatky, překlepy a další chyby?

- kontrola pravopisu v PC
- text nechat uležet
- před korekcí si přečíst „desatero“ nebo prostudovat nejčastější chyby
- při prvním čtení textu se zaměřit na chyby – oči korektora
- při druhém hlasitém čtení se zaměřit na obsah a srozumitelnost – oči oponenta
- nestyd'te se požádat o přečtení nebo korekturu vaše kolegy, **školitele**, přátele, manžele, manželky, milence a milenky a buďte jim vděční, jsou-li jako posuzovatelé přísní. Kdo se za kritiku uráží, neměl by pracovat ve vědě.
- vhodná je také znalost **normy ČSN 01 6910** s pravidly pro úpravu písemností (.pdf v ISu)